

Mål C-162/96

A. Racke GmbH & Co.

mot

Hauptzollamt Mainz

(begäran om förhandsavgörande
från Bundesfinanzhof)

”Samarbetsavtalet EEG-Jugoslavien — Suspension av handelskoncessioner —
Wienkonventionen om traktaträtten — Rebus sic stantibus-klausul”

Förslag till avgörande av generaladvokat F. G. Jacobs föredraget den 4 december 1997	I - 3659
Domstolens dom av den 16 juni 1998	I - 3688

Sammanfattning av domen

1. *Begäran om förhandsavgörande — Bedömning av giltigheten — Domstolens behörighet —
Omfattning
(EG-fördraget, artikel 177)*
2. *Internationella avtal — Gemenskapens avtal — Direkt effekt — Villkor — Artikel 22 i sam-
arbetsavtalet EEG-Jugoslavien
(Samarbetsavtalet EEG-Jugoslavien, artikel 22.4, och tilläggsprotokollet, artikel 2.1 och 2.2
och artikel 4)*

3. *Internationella avtal — Gemenskapens avtal — Samarbetsavtalet EEG-Jugoslavien — Enskildas möjlighet att med avseende på internationella sedvanerättsliga regler ifrågasätta giltigheten av en förordning som suspenderar de handelskoncessioner som har beviljats genom avtalet*

(Samarbetsavtalet EEG-Jugoslavien, artikel 22.4, och tilläggsprotokollet, artikel 2.1 och 2.2 och artikel 4)

4. *Folkrätt — Principer — Pacta sunt servanda — Internationella sedvanerättsliga regler avseende upphörande och suspension av avtalsförhållanden — Enskildas möjlighet att återropa dessa principer för att ifrågasätta giltigheten av en förordning som suspenderar de handelskoncessioner som har beviljats genom ett samarbetsavtal — Tillåtlighet — Domstolsprövning — Gränser*

(Samarbetsavtalet EEG-Jugoslavien; rådets förordning nr 3300/91)

1. Domstolens behörighet att med stöd av artikel 177 i fördraget avgöra giltigheten av de rättsakter som beslutats av gemenskapens institutioner är inte begränsad med avseende på de grunder som kan återopas till stöd för ett bestridande av dessa rättsakters giltighet. Eftersom behörigheten omfattar en bedömning av samtliga skäl till att nämnda rättsakter kan vara ogiltiga, ankommer det på domstolen att pröva om det förhållandet att de är oförenliga med en folkrättslig regel kan påverka deras giltighet.

2. En bestämmelse i ett avtal som gemenskapen har ingått med tredje land skall anses vara direkt tillämplig om den, med hänsyn till dess ordalydelse samt till avtalets syfte och art, innebär en klar och precis skyldighet vars fullgörande eller verkningar inte är beroende av utfärdandet av ytterligare rättsakter.

Så är fallet med artikel 22.4 i samarbetsavtalet mellan EEG och Socialistiska federala republiken Jugoslavien, som i sin lydelse enligt artikel 4 i tilläggsprotokollet fastställer en gemenskapstullkvot för vissa viner inom vars ram tullen på import till gemenskapen avskaffas.

3. När en enskild vid en domstol återopar den förmånsbehandling som han har rätt till enligt artikel 22.4 i samarbetsavtalet mellan EEG och Socialistiska federala republiken Jugoslavien, kan han med hänsyn till internationella sedvanerättsliga regler ifrågasätta giltigheten av en förordning som suspenderar de handelskoncessioner som beviljats genom detta avtal.

Ett avtal med tredje land som har ingåtts av rådet enligt EG-fördraget är nämligen,

vad gemenskapen beträffar, en rättsakt som beslutats av en av gemenskapens institutioner, och bestämmelserna i ett sådant avtal utgör från och med dagen för avtalets ikraftträdande en integrerad del av gemenskapsrättsordningen. Av detta följer att om en gemenskapsförordning som suspenderar tillämpningen av ett samarbetsavtal ogiltigförklarades på grund av dess oförenlighet med internationella sedvanerättsliga regler, skulle de handelskoncessioner som beviljats genom bestämmelserna i samarbetsavtalet fortsätta att vara tillämpliga inom gemenskapernas rättsordning fram till den dag då gemenskapen i enlighet med tillämpliga folkrättsliga regler hävt detta avtal.

Vidare skall gemenskapens behörighet utövas med beaktande av folkrätten. Gemenskapen är följaktligen skyldig att följa de internationella sedvanerättsliga reglerna när den antar en förordning varigenom den suspenderar tillämpningen av handelskoncessioner som har beviljats genom ett avtal eller med stöd av ett avtal som gemenskapen har ingått med tredje land.

Av detta följer att internationella sedvanerättsliga regler som avser upphörande och suspension av ett avtalsförhållande till följd av en fundamental förändring av omständigheter binder gemenskapens institutioner och hör till gemenskapsrättsordningen.

4. När den enskilde som en preliminär fråga har ifrågasatt giltigheten av en gemenskapsförordning med avseende på internationella sedvanerättsliga regler som avser upphörande och suspension av ett avtalsförhållande till följd av en fundamental förändring av omständigheter för att göra gällande rättigheter direkt på grundval av ett avtal mellan gemenskapen och tredje land, rör målet i fråga inte den direkta effekten av dessa regler.

Dessa regler utgör vidare ett undantag från principen *pacta sunt servanda* som utgör en grundläggande princip för alla rättsordningar och särskilt för den internationella rättsordningen. När denna princip tillämpas på folkrätten, förutsätter den att varje i kraft varande traktat är bindande för dess parter och ärligt skall fullgöras av dem.

Under dessa omständigheter kan en enskild som vid domstol gör gällande sina rättigheter direkt på grundval av ett avtal med tredje land inte nekas möjligheten att ifrågasätta giltigheten av en förordning som, genom att suspendera de handelskoncessioner som har beviljats genom detta avtal, hindrar honom från att åberopa dem, och möjligheten att, för att ifrågasätta förordningens giltighet, åberopa de skyldigheter som följer av internationella sedvanerättsliga regler om upphörande och suspension av avtalsförhållanden.

På grund av dessa reglers komplexitet och vagheten i vissa begrepp till vilka de hänför sig måste domstolskontrollen emellertid — särskilt inom ramen för ett hänskjutande för en giltighetsbedömning

— begränsas till frågan huruvida rådet vid antagandet av suspensionsförordningen har gjort sig skyldigt till en uppenbart oriktig bedömning vad gäller villkoren för tillämpningen av dessa regler.